

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 c
 Kézen át átve:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 kedd utáni napok kivételével.
 Helytartóság és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kérésre visszadom
 vagy megvásárolja nem vállalkozik.
 Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Helyi árak: 6 fillér.

NAGYVÁRAD aug. 7.

A magyar mágnás.

Beszéltem itt tegnap a keresztény demokráciáról s volt módomban megmutatni annak remek hajtását, a pápát és családját.

Nálunk keresztény katolikusoknál nem bankett-théma a demokrácia, sem mód a virtuskodásra, de morálisunk lényege, mely azon dogmán alapszik, hogy egy atyánk van az Ur, és nincs személyválogatás az Ur előtt.

Mondhatnám az igazi demokrácia nem is az egyház gondolata, de egyenesen az Istené.

Sárból alkot embert s az egyenlőség örök mementójaként sárrá oszlik szét minden ember. Ez a keret s e keretben milyen csodás képeket füst az Ur!

Népét egy elaljasodott rabszolga csoportból választja ki, mely minden szenvedett embertelenség dacára is visszavágyik a szabad pusztából az egyiptomi — husos fazekakhoz. De e népben lát egyedül lelki erőt az egy Istenség létének fentartásához, nem nézi hát alacsonyosságát — felemeli Magához, népévé teszi azt.

Egy kivetett gyereket tesz vezérévé a népnek, de e kivetett gyerek mint vezér uralkodik, parancsol és büntet.

Az első királyt atyja szamarainak kereséséből hívja az Ő népe trónjára, a másodikat juh nyája mellől, de hatalmat, dicsőséget ad nekik. És végre is — egy világon nézve széjjel a názáreti szegény

ács-családnak, egy istálló homályában adja szent Fiát.

Ez az igazi demokrácia, mely a porba is lenyul s a trónokig emeli, oltárképpé teszi azt, kit méltónak talál. Világoskodik ott a sötétben ülőknek.

Ez a keresztény demokrácia, mely belső érték szerint juttatja a kívülről jövő hatalmat, fényt, rangot.

És a másik demokrácia. A bankett-théma, a virtuskodás porondja?

Pfuj!

Simonyi obester kiveri pipáját a Napoleon trónján, a forradalom leüti Lavoisier fejét, a fellah paraszt kunyhót épít a hierografikus kövekből s uborkát savanyít a mumiák mellett talált remek vázákban. Mokány Bercki leköp a piramisok tetejéről s a gyerek lovacsát játszik a kremonai hegedűn, mint napokban olvastam.

Mi ez? Virtuskodás! A malom alatti intelligencia előtt, különben pedig durvaság, hitványság, tudatlanság, pökhendiség és gyerekesség.

Tudósok felett gyerekek kritizálnak ma, mágnásokat jött-ment alakok végeznek ki a becsület guillotinjával válogatás nélkül, mivel mágnás, lim-lomnak nevezik érzéketlen sivár lelkek irodalmunkat és kultur-bestia nevelőnek történelmünket azok, kik nem adnak a »volt«-ra. A sajtó pedig a trónig kapaszkodik és gyanúsításával végig köp onnan minden magasságbelit, a közvélemény pedig drága nagy neveken lovagol s örül gyerekes korlátoltságán.

Hát ez a demokrácia, mely minden kiválót magával egy nivóra akar sülyesz-

teni, akár történelem, akár irodalom, akár nagy nevek, akár nagy rangokról van szó?

Pfuj!

Ha azt a kompániát, mely most tombol és itél, úgy rostálgatná meg, mint a »magyar mágnásokat«, hogyan tiltakoznának a hang és modor ellen a szent demokrácia nevében és hogyan válnának semmivé a mindent feltáró kritika előtt.

De mágnást enni, ma virtus.

Pedig hát egy mágnásról van szó a botrányörben és öt-hat demokratáknak kellemes alakról, kik befönték azt az egy beteg agyu mágnást. De hát azért rángatni kell lefelé az egész mágnási kart, általánosítani az egyén bűnét a karral. Miért?

Nem engedni az orrom, hogy e kérdésre feleljek.

De a mágnási kar böcsmérlesének legyen vége. Ennek a nemzetnek ezer éves multja, multjának minden dicsősége mozaik kép, melynek kövei a családok szűkebb történetéből van összerakva.

Minden irányítás e körből eredt s ha e kör elidegenedett tőlünk, ez mindig szomorú ideje volt hazánknak. Nemcsak hőseink, de íróink, meczenásaink, politikusaink között is elsők voltak ők s e kar zöme, igenis mindig példával járt elő hazafiságban s ha meglátják a demokraták azokat, kik vagyont kaptak királyhűségükért, legyenek szivesek meglátni azokat is, kik fejüket és vagyonukat veszítették a hazáért.

Akad a demokraták között ilyen? Vagy ők hogyan szerzik rengeteg vagy-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A krizantenumos leány.

Írta: Szabó Ilona.
(Vége.)

Az első év csak eltelt valahogy, szomorun, nehezen, hanem a másik . . . Abban már haza kellett volna jönni a fiúnak, de maradt. Azt írta: sikeres előhaladása folytán kapott még egy esztendő. A leány hitte, amint hogy igaz is volt.

De hát a legjobban intézett dologban is mindig benne a veszedelem, csak hogy az egyik kikerül, a másik meg belerohan, egész öntudatlanul. Ez az elismerés, ami dicsősége volt a fiúnak, s mit annak vett a lány is, rejtette magában a gyászos veszélyeket, — az is igaz, hogy ereje nem a fiu erős törzsét törte össze, vihara nem őt sodorta el . . .

Ennek a második évnek minden percze könyekkel volt megszentelve, — de hát ezeket sem a fiu sirta el . . .

Mert ha a férfi nem szenved, nincsen semmi baj! A nők arra születtek. Ha szívők cseppenkiint vérzik el, szemébe kaczagnak: mért voltál oly ostoba! De ha a férfi kis ujjába tövis szalad: csalfa, nyomorult minden asszony ezen a világon!

Mikor a hű szerelmes már egy másik szempárba veszejtette ingatag lelkét, aminek

tán a színösszetétele más, s így lehet többet ígérő és éppen ezért csalfa is, vajjon gondol-e arra, hogy van valahol a földkereken egy két ablakos szobácska, minek egyik zugában sorvasztó szerelemmel, szeplőtelen hűséggel gondolkodó, imádkozó érte egy tiszta, nemes, hűséges, szerető — ostoba leánylélek?

Dehogy gondol! Az új érzésbe merülve feledve a régi, az első, ki még tegnap is sirig tartó szerelemlől volt biztosítva. Hja! de tegnapról máig hosszú éjszaka volt, sok minden végbemehetett titkos leple alatt . . . S ha a tegnapi esküdözéseknek hitt, — miért hitt? miért oly hiszékeny? — feledi, hogy e hiszékenység, míg hit lett belőle, mennyi gyötrelmébe, izgalmába került, s azután mily édes boldogságot nyújtott neki. — Az ily hívő, szerető — bolond leánylélek csak megcsalást érdemel.

Mikor már a régi, egy ingerlékenyebb újért, csak pillanatra is felejtve van, annak boldogsága fölött megkondult a lélekharang. M kor az első levél, az első virágszál elmarad, nem hiába fut borongás a holtápadtá vált arczocskára. Rossz hírnök az ilyen meg nem érkezett híradás! . . . Viharnak, szomorúságnak, gyásznak, tán halálnak sejtését hordja nehézkes szárnyain . . .

Néha még a becsület látszatáért jött egy egy kurta kis levél. Igaz, hogy az ilyet már hazugság diktálja s becsületesebb ha elmarad, de miért bolond az a leányszív? hogy reszke-

tése ebben is csillapodjék és örüljön neki. A szív, amely igazán szeret, minden hibára talál mentséget. Gyöngédsége inkább magára veszi a hibákat, eloszlatja a feltolakodó kétegyeket, újra szítja lankadó reménységét, — s ekkor is magával viaskodik. Erőt merít az erőtlenségből, türelmet a csüggedésből, hitét, bizalmát foltoztatja, megnyugtatja magát a nyugtalanságában, — mert jónak hiszi azt, akit szeret.

Oszre vált az idő s a leány arczának patyolat fehérségét halavány rózsaszínű foltockák színesítették meg. Az egyhangu, borongós, nedves őszi napok minden sötét szomorúsága, kétségbeesítő vigasztalansága ráfeküdt lelkére. Talán a külső pusztulást, a nagy haladást nem is látta, tán csak idegeivel sejtette, lelkének halálhozó bánatával érezte. Érezte, hogy nagy gyásza lesz, hogy halála közeleg valaminek, mi eddig minden, a boldogság, az élet volt neki, hogy meghal a lelke egészen . . .

Mert már nemcsak a fősvény levelek, hanem a szerelem, a hűség életéről tanuskodó virágszálak is elmaradtak végképpen . . . Ez elég érthető, erre már mentség sem lehet.

Ekkor maradt el sétáiról a krizantenumos leány. Kicsi szobájába húzódva, csukott ajtók ablakok mögött várt, reménykedett: — óh, a

naikat pár év alatt új honfoglalókká nővén?

Nekünk drága a múlt, mert jövőnk záloga s kikhez multunk fénye disze tapad, kiktől a nemzet tovább vezetését várjuk, piszkolni nem engedjük.

Ha hibás a mágnási kar, nem elvadtani kell magunktól, de hibáira figyelemzetve nemzeti ügyünknek megnyerni.

Különb! Maholnap majd mindent elvesztünk, csak a demokraták maradnak meg.

Ezt pedig ők is köszönnék szépen. Ahol nagyon elszaporodnak, maguktól is tovább állnak egy házzal. De nekünk le-sajnáltságunknak nincs a nagy világon hová állni tovább — egy házzal.

Dienes disztagságáról ír egy helybeli lap. Viccz ez, mintha a Nemzeti kaszinó választotta volna meg, de ő visszautasította volna a társaság miatt.

Mit irjak ez izléstelenségre . . . ?

P—y.

Az új katonai büntető perrendtartás vitás kérdései.

A „N. W. T.” egy szakember tollából eredő cikkben ismerteti az új katonai büntető törvény tervezetét, amelynek, úgy mond, még csak három pontjára nézve nem jött létre végső, egyetértő megállapodás. Ez a három pont: a védelem, a törvényellenes közlemények és a kegyelmező jog kérdése. A védelmet illetően különösen arról van szó, hogy a katonai körök kívánsága szerint katonai bűncselekményeknél csak olyan ügyvéd lehessen a védő, aki egyuttal tartalékos tiszt, míg ellenben a polgári körök az ügyvédek védelmi jogát a katonai büntető eljárásban sem akarják sehogyan sem korlátozni. — A második pontra nézve ismeretes, hogy a nyilvános polgári büntetési eljárások bizonyos részeire, vizsgálati adatokra, közszemérmét sértő, avagy államtitkot magukba foglaló tényekre nézve a közléstiltalom áll fenn. A katonai körök ezt a tilalmat a katonai büntető eljárásban még nagyobb mértékben óhajtják alkalmazni. — A kegyelmezést illetően pedig a tervnytervezet

bizonyos katonai bűncselekmények tárgyában a felsőbb katonai parancsnokok részére is kegyelmező jogot biztosít, míg ellenben a polgári körök nem akartak abból az állami alap-törvényből engedni, mely szerint a kegyelmezés a királyi felségjogok közé tartozik és így csakis a király által gyakorolható.

A parlamenti bizottság ülése.

Napok óta húzódik és zavarodik a parlamenti bizottság előtt a vesztegetés botránya. Az eddig kihallgatottak zavaros, ellentmondó vallomásai közé csak itt-ott esik egy kis őszinte világosság szenzációs fordulatot hozva maga után.

Ilyen szenzációja volt a parlamenti bizottság tegnapelőtti ülésének Máray Lajos hírlapíró és Reimann Gyula bankbizományos szembe-sítése. Tegnap tudósításunkban említettük már, hogy Reimann Gyulát arra nézve hallgatták ki, hogy tett-e konkrét nyilatkozatot a vesztegetésre használt pénz eredetéről valaki előtt. Reimann határozottan tagadja, míg Máray hírlapíró másik két hírlapíróra: Pajor Mátyásra és Palotai Hugóra, mint tanukra hivatkozva állítja, hogy Reimann határozottan állította a miniszterelnök részességét a vesztegetésben. Sőt azt állítja, hogy Reimann telefonon megfenyegette, ha ellene mer vallani. Ezt Palotai Hugóval is bizonyítja, aki beszélgetésüket telefonon hallotta.

A szembebesítésnél Máray Lajos ismétli, hogy a képviselőház folyosóján 11 órakor Reimann, a vesztegetésről lévén szó, ezeket mondotta: *Szapáry László gróf ártatlan, az egész dolog a bán tudta és hozzájárulásával történt, ha ő itt van, nem tudódik ki a dolog, mert nem teszik a pénzt Ritter Imre nevére, hanem egy más névre. Ill valami zsidó nevet említett — és akkor soha sem tudódott volna ki, hogy honnan van a pénz.*

E nyilatkozattal szemben Reimann zavaros, kitérő választ ad, arra hivatkozva, hogy ő lázas betegem üzleti dolgokról beszélt Máray-val s nem emlékezik, hogy politikai véleményt adott volna. Majd később hosszas faggatás után bevallotta, hogy első impressziója valóban az volt, hogy a miniszterelnök tudott a vesztegetésről.

De becsületszavára tagadja, hogy a vesztegetés eredetéről, vagy a miniszterelnök részességéről tudomása volna.

Később aztán ellentmondásokba kererodve arra hivatkozik, hogy Szapáry László gróf

határozottan kijelentette előtte, hogy a miniszterelnök nem részes a vesztegetésben. Altalán Reimann vallomásának ingadozása fel-tűnést keltett.

Szapó László belügyminiszteri osztálytanácsos arra vonatkozólag nyilatkozik, hogy Dienes kapott-e utlevelet? Biztosan állítja, hogy nem kapott. Noha a belügyminiszteri iktató könyvben vakarás van. Erre vonatkozólag azonnal nyugtatja meg a tanácsos ur a bizottságot, hogy vizsgálatot indítanak ez irányban.

Hangara Viktor főispán a Vészi—Hartstein-ügyben nyilatkozik, de vallomása teljesen közömbös.

Ezután új szenzáció következett.

Polonyi Géza új tényeket és körülményeket kíván bizonyítani.

Ezek közé tartozik első sorban két fontos dolog. A »Jövendő« című lapban jelent meg az a dolog, hogy Singer Artur látta — és ez be lesz bizonyítható — Weisz Fülöp, a Kereskedelmi Bank igazgatójának a társaságában, hogy a mikor ez az eset fölfedeződött, a miniszterelnök urnál voltak együtt látogatóban. Singer Artur Weisz Fülöppel együtt ment egy kocsi-ban. A másik dolog az, hogy Pázmány Dénes volt képviselőtársam előttem személyesen is kijelentette, hogy ő neki tudomása van arról, hogy ez a vesztegetés nem most kezdődött, de már előzetesen próbálkoztak lapvásárlásokkal Szapáry László gróf ur közbenjárása mellett. Ez nem öt-hat napos dolog és pedig, hogy Szapáry gróf előtte is úgy nyilatkozott, hogy szintén a kormányelnök tudtával járt el. Most pedig, kérem, jelentkezik egy tanu, a ki azt akarja bizonyítani — ezt Fischer Gyula ur közölte velem, előbb hívtak ki e miatt — hogy Friedmann László, Hungária-ut 91. szám alatti lakos bizonyítani kívánja a bíróság előtt, hogy a kérdés es éjszakán, 29-éről 30-ára átmenőleg, egy bérkocsin, a mely a rendőrségnek a bérkocsija, Rudnay főkapitány, Szapáry László gróf, egy inas s a kocsi egy-egy mentek éjnek idején Sélley miniszteri tanácsos urhoz, a hol állítólag a csöngetés után nem nyitották ki a kaput, a mire a főkapitány utasítására egy rendőr ugrott át a kerítésen és erőszakkal be-ötölte. Azt hiszem, ezek mind olyan dolgok t. bizottság, a melyek a dolog érdemére tartoznak. Megmondom még a többi dolgot is, a melyeket fontosnak tartok, méltóztassék fölöttük konsziderálni. Sebestyén ügyvédet sem hallgatták ki, pedig az is egyike azoknak, a kik jelen voltak, amikor Dienes elutazott, egyike azoknak, akik részletesen tudják ezt a dolgot. Azután tartozunk még a kaszinói helyszíni szemlével és esetleg a szolgál kihallgatásával, hogy ezáltal megállapítsuk, hogy a miniszterelnök csakugyan ottan volt-e.

szertető szív végvonaglásában is reménykedik! — hátha, hátha . . . Ezekben a napokban arczán a foltocskák tűzben égtek és a hosszú éjszakákat álmatlanul virrasztotta át.

A postás-kisasszony elárulta, hogy az itáliai dobozok elakadtak, mire Gajdosné és a többi úgy érezték, hogy ők most tulajdonképpen rendkívül jól érzik magukat. Miért, hogy azoknak van legtöbb irigység, kik senkinek sem ártanak soha! . . .

Most a rejtély jobban meg volt fejteve, mint mikor Gajdosné adta elő csoportjának az ő saját külön okoskodását. Ezért az ősszála kifejezésétől még aznap este, a patikusné egy üveg legszagosabb parfümöt küldött az »aranyosnak.« Azt azonban Gajdosné, de senki se sejtette, hogy mikor azokat a szivtelen szavakat kimondotta, mennyire jóslatszerűen beszélt.

A krizántenomos leány ágyba esett. A zordon téli napokat még a jól fűtött kályha mellett, párnák, kendőbe bogyálva töltötte, de a melle mind erősebben zihált s a fuldokló köhögés mind sürűbben fojtogatta. Tavasz jöttére már jártányi ereje sem maradt. A csodás erejű tavasz, mely mindenütt életet fakaszt, az ő életével kegyetlenül bánt el nagyon. Ki tudja tán, fiatal szívek, első, ártatlan szépségükben viruló ifjú életek kioltására van szüksége a természetnek, hogy új életek alkotására ereje legyen? . . .

A hógarmadák még el se olvadtak az utcásarkokról, piszkos, szürkés csomócskákban tapadtak a sáros kövezethez, szennyes, barna

lé folydogált belőlük össze-vissza, a gödrös helyeken apró tócsákat csinálva, mikbe a kaczer tavaszi nap nézegette mosolygós ábrázatát s miken a kis városka sétáló hölgyei, hosszú szoknyájokat magasabbra fogva, megnyujtott, kecses lépésekkel szökkeltek keresztül, az első rügy még ki sem pattant, bár a nedvdus gallyak vékony héja erősen duzzadt vala; az első fecske még meg sem érkezett, de bizonyára már elszállott a tenger felett; a tavasz azonban már itt volt, érezni lehetett. Ott szállott a reménynyel, várakozással, étellel teli erős levegőben, ott volt mindentől s a természet minden paránya érezte, hogy a nagy természet az újjászületés nagyszerű pillanata előtt áll, meleg, reményteljes izgatottsággal érezte és várta, hogy nemsokára friss, erős életek fakadnak, zöldelés és virágbaborulás következik, meleg napfény sugároz mindent, édes illatok terjengenek s csattogó madárdal hallszik mindenütt.

E mámorba fulladt gyönyörteljes készülődésekre roppant meg az ő gyenge, fiatal élete. Valahol, valamely napsütött völgy ölén az első színes virág tán már életet kapott, mikor párnái közé lerokkadt, lehullott, mint a szárról hervadtan leomló puha fehér rózsaszirm. Csukott ablaktáblák mögül nem látta az újuló életet, az új élet készülődésének szédítő munkáját, látóköre kiellen pusztaság vala, utjuk közepén elhullott temetetlen halottakkal, szívével mozdulatlan nagy bánat ütötte meg, de átrészketett rajta olykor a tavasz édes sej-

tése és fiatal vérét az élet vágya bizsergette meg. Párnái közt való gyötördésében mintha meghalt volna minden érzése a külső világ iránt. Ami mindenkinek örömet, vágyakat hozott, gyönyöröket, boldogságot ígért, neki szenvedéseit súlyosbította s a halál fekete árnyékát vonta egyre közelebb. Számára az egész világból csak az a talpalattnyi hely létezett, amennyit egyetlen lény elfoglalhatott. Ezt a parányi helyet kutatta a nagy mindenségben fáradhatatlan képzelete szüntelen: hol, merre lehet? mialatt elfelejtkezett sietve romboló szenvedéséről is.

Hogy mily közel áll hozzá a halál, mit tudta ő? Csak azt a tüzes vasként égető fájást érezte lelkében, érezte, minden csöpp idegszálával, hogy: elhagyta az, aki Istene, mindene volt! . . . A napnak minden nyomoruságos percében csak az a néhány betűt várta, aminek az ő levele, immáron harmadik levelére, kellene jönnie. Vagy talán? . . . — s bolond reménye támadt — megjön ő maga, a rossz — édes rossz fiú! . . . Szívós, erős reményévé vált ez lelkének és tartotta, marasztalta gyöngye testében az elröppenni kész életet.

A nappal, az éjjel minden pillanatában várta, hogy ágya fölé hajlik a rég nem látott szeretett arc. Utóbb már látomásai voltak, súlyos, lázas álmok: maga előtt látta ifjan és szerelmesen s beszélt hozzá édes örömmel, boldogsággal, majd látta holtan, gyászos

Szükségesnek tartom még ezenkívül Szápáry Lászlónak újabb megidézését. Az utlevél kérdésben egy bizottságot méltóztattak kiküldeni. És itt van még egy delikát kérdés, Hajdu Etelka kihallgatásának kérdése. De megvallom, bár fontosnak tartanám ezt is, szívesebben elállok tőle és viselem érte a felelősséget. Azért nem kérem a kihallgatását, mert ez esetleg más irányba terelné a dolgot. Csak azért említem föl, hogy tudomásom van róla, hogy szerepelt ebben az ügyben, összejövetelek voltak nála és fölvilágosítást adhatna e részben. De amint mondtam, szívesen elállok tőle. Dávid Miksa kihallgatása szintén szükséges erre a Vészi-féle dologra vonatkozólag. Balog Konstantin kihallgatása nem fontos, a mint az a Vészi kihallgatásából kiderült. Itt volna még Neuman hálókocsi-ellenőr beidézése.

Abban a meggyőződésben terjesztettem ezeket elő, hogy ha ezeket megállapítjuk, akár pozitív eredménnyel végződik, akár tiszta negatív eredménnyel, sokat nyertünk úgy az egyik, mint a másik esetben, például a helyszíni szemlét sem tartanám fontosnak. A bankház kihallgatását meg egyáltalában nem tartanám szükségesnek. (Helyeslés.)

Elnök: Reasszumálom az egészet és határozatképp kimondom, hogy a holnap napra az imént megnevezett tanuk idézettek meg. Kérném azonban majd lakásukat megjelölni.

Folynyi Géza: Megvannak.

Az **elnök:** Tehát be fognak idézteni. Be fognak továbbá idézteni a szociálista-vezérek: Bokányi Dezső, Goldner Adolf és Groszmann Miksa. A többiekre nézve, s ez egészen megfelel a bizottság összes tagjai intencziójának, reasszumáljuk azután a dolgokat és elhatározzuk, hogy ezek után kiknek kívánjuk még a kihallgatását. Ha ezek után még szükséges, ki fogjuk őket hallgatni. Méltóztatnak ebben megnyugodni? (Igen!) Ezt határozatképpen kimondom. A bizottság igen tisztelt jegyzője zárt ülést kér, bizalmas természetű megbeszélés végett. Ha a tisztelt bizottsági tagok ehhez hozzájárulnak, azt elrendelem.

A holnap ülést délutáni három órára tűzöm ki. Ezzel az ülést bezárom. Az ülés végződik este 8 óra 50 perczkor és a gyorsírók és képviselők kivonulnak. Megkezdődött a zárt ülés, mely fél tízkor végződött.

Ki lesz a miniszterelnök?

Politikai körökben most egyébről sem beszélnek, mint az új kormányról. A régi volt — nincs. A Khuen-kabinettről csak úgy mellesleg beszélnek, akár itt se lett volna; csak epizód volt, egyéb semmi.

koporsóban és zokogott szivettépő fájdalommal.

A főhadnagy ibolyabokrétája vitt üzenetet beteg ágyához a tavaszról. Ah, itt a tavasz! — felragyogott szeme e gondolatra... A tavasz!... Jóságos Isten, mit hoz ez a tavasz?... — a második gondolatnál már aggodalmak, kétségek, reménytelenségek győztörtek.

Elszórta paplanján az ibolyaszálakat s egyszeribe sok-sok virágot óhajtott, sok, temérdek illatos virágát a fiatal tavasznak. Kitért ablakán dusan ömlött be az üde levegő, mi a friss, új életű virágok mámorító illatával volt terhelve. Rengeteg virággal megrakott szobája olyan volt, — fehér nyoszolyáján az alélt leánnyal — mint egy fehérvirágos ravatal...

Virággal környezte magát, óh, hisz »O« is mennyire szerette a virágzást! Ha jönne, óh, ha jönne, mennyi szeretettel várja, mindegyre várja... Ablakán át végigtekintvén a hegyoldal behavazott fásorán, egyre néz, szüntelen néz fehér koronájukat, míg csak szeme könnyekkel nem lett tele, vagy elszédült agya párnáira le nem roskasztotta.

Ilyenkor az anyja szíve, az a csodálatos anyaszív, mely mindig a legsúlyosabb megpróbáltatásban a legerősebb, hozta megint eszméltre. Szerető szavával az élet reménységét csepegtette a haldokló lélekbe, ugyanekkor szíve majd meghasadt, hisz' tudta, hogy a természet is buja virágzából már a ravatalt készíti...

Hogy ki legyen az új miniszterelnök, az természetesen elsősorban a királytól függ; de felteszik, hogy most nem lesz meglepetés, hanem meg fogják legfelsőbb helyen hallgatni a magyar politikusokat és parlamentáris miniszterelnököket fognak kinevezni.

Erdekes az, hogy annyi miniszterelnök-jelölt van, mint miniszteri tárca. Eddig már — a lista alighanem még gyarapodni fog — a következőket emlegetik:

Lukács László.

Szell Kálmán.

Szögyény-Marich László.

Láng Lajos.

Gróf *Andrássy* Gyula.

Gróf *Szapáry* Gyula.

Wekerle Sándor.

Gróf *Csáky* Albin.

Gróf *Apponyi* Albert.

Ebből a listából törölhetjük Szell, Szögyényt, Lángot, Szápáryt és Csákyt. *Szell* még lehetséges volna, de biztos tudomásunk van róla, hogy ő abszolút nem hajlandó a miniszterelnökséget ismét elvállalni. Kétes, hogy felajánlják neki, de biztosan visszautasítja. *Szögyény* ma már idegen, nem parlamentáris ember, *Khuen* felsülése után nem fognak hasonló kísérletbe bocsátkozni. *Láng* Lajos fölfelé kedvelt ember, Ausztriában is szeretik, de nincs elég gyökere a pártban; nem valószínű, hogy akár csak fel is ajánlanák neki az elnökséget. *Szapáry* Gyulát a családjában történte teszik most lehetetlenné. Gróf *Csáky* Albin volna egyike a possibilis jelölteknek, de betegsége lehetlenné teszi, hogy most hivatalt vállaljon.

Rostálás után tehát marad: Lukács László, gróf *Andrássy* Gyula, *Wekerle* Sándor és gróf *Apponyi* Albert. A bővebb rostán kiesik gróf *Andrássy* Gyula is, noha *Khuen* őt fogja utódul ajánlani; de legfelsőbb helyen tudják, hogy nem népszerű ember és talán gyenge is ahoz, hogy a mostani helyzetből kivezesse az országot.

A komoly jelöltek tehát Lukács László, *Wekerle* Sándor és *Apponyi* Albert. Kétségtelen, hogy ezek között az ischli klauzula óta *Lukács* László az udvar kedvence; ő egyszersmind az ugynevezett erős kéz képviselője, de jelöltsége ellen szól, hogy az erős kéz politikája két eset-

ben már csütörtököt mondott és hogy az ő megbízása okvetlen szakadást okozna a kormánypartban. Husz-huszonöt ember okvetlen kilépne. Mindezek után azt hisszük, hogy őt is ki lehet törlni a jelöltek sorából, bár nem azzal a biztonsággal, mint az előzőket. Marad tehát

Apponyi és Wekerle.

Ez a két név nem jelent két külön alakulást, hanem csak egyet. Régtől fogva hangoztatjuk és ismételtén kifejtettük, hogy most olyan kormány kell, melynek feje jellem is, de biztosíték a nemzeti követelések terén, melyeket bajos lesz rögtön és egyszerre megvalósítani. Ezek a garanciák megvannak kisebb-nagyobb mértékben mindakét férfiuban. A jellem megvan; ezt tovább igazolni felesleges. A nemzeti követelések iránt *Apponyi* a Házban, *Wekerle* egyenesen a király előtt kimutatta fogékonyságát. Az udvarnál egyik sem áll tulajdonképpen nagy kegyben; de ha komolyan békét akarnak, most mégis csak le kell küzdeniök az egyéni érzést. Most a nemzet érzelmei döntenek s bizonyos, hogy *Apponyi* beszéde után egy *Apponyi*-kabinetet az egész ország lelkesedéssel üdvözölné. A két férfiú már a mult válság alkalmával megegyezett és egyezségük most is áll, hogy együtt mennek és mindegyik a másiknak esetleges kabinetjében helyet foglal. *Apponyi* volna *Wekerle* belügyminisztere és *Wekerle* volna *Apponyi* pénzügyminisztere. Természetes, hogy a függetlenségi párt ezeknek a férfiaknak egyszerű kinevezésére nem szerelne le, hanem tőlük is biztosítékokat követelne, de annyi bizonyos, hogy ígéreteiknek hitelt adna. Ures kézzel ők sem jöhetnek, de engedményekkel ők tisztázhatják leghamarább a helyzetet.

Milyen legyen az új kabinet?

Valamint az új kabinet fejének tekintélyes, latba eső politikai egyéniségnek kell lennie, úgy megkívánják azt is, hogy tagjai is számbavehető politikusok legyenek. Férfiak, akik együttesen és külön is számba jönnek és biztosítékokat nyújtanak, hogy czéltudatos és biztos politikát folytatnak. Persze ezzel nem merült ki a kívánságok sorozata. Hallani például olyan kijelentéseket is: »Erdélyről nem kell megfelejtkezni.« Már olyan bírálat is elhangzott: »Sok lesz három vagy négy gróf!« Mindezek figyelembevételével már miniszterlisztát is kolportálnak; ez volna:

Elnök: *Apponyi* vagy *Wekerle*.

Beltügy: *Apponyi*.

Pénzügy: *Wekerle*.

Kereskedelmi: *Hieronymi*.

Földmivelés: *Darányi* vagy gróf *Tisza* István.

Közoktatás: *Berzeviczy*.

Igazságtügy: *Hódossy*.

Honvédelem: *Kolossváry*.

Felsőszéke személye körül: Gróf *Andrássy* Gyula.

Horvát: *Josipovich*.

Ez a lista nagyon valószínűnek látszik, csak gróf *Tisza* István miniszterségében nem tudunk hinni. Még abban az esetben inkább lehetséges, ha *Wekerle* volna az elnök, de *Apponyi* elnöksége esetén még *Tisza* is alig vállalna tárcazt, de *Apponyi* bajosan ajánlaná. Mindazonáltal meglehet, hogy a vágy a teljes pártegység után mégis meghozza gróf *Tisza* miniszterségét, mely *Darányi* távozása esetén a »református« kérdés megoldását is jelentené. Elnököknek nem az »abc«-rend miatt irtuk előre *Apponyit* hanem azért, mert a *Wekerle*-*Ap-*

Egyszer aztán csakugyan jött egy levél... Az utolsó napon... Az utolsó perczben... A lélek már utban volt... a szív már alig-alig dobbant... A földi élettől való megválás fenyesés — rettenetes perczében...

Az anya csodát várt a levélről. Azt hitte visszahozza azon utról, melynek már csaknem végére ért. Oh, a halál szerződése felbonthatatlan!... A leány halódó lelke utolsó világos, értelmes tekintetével felismerte az írást, boldog örömsikolyban tört ki, sugárzott arca s görcsösen szorongatták vékony ujjai a fehér lapot, szívére ölelte, ajkához vonta, csókolgatta és reszketve, elhaló hangon suttogott hozzá: szeret... szeret... szeret...

De hogy feltépje a levelet, erre sem ereje, sem ideje már nem volt... Kegyelmes volt hozzá a halál, örökálmra zárta szempilláit addig, míg boldog lehetett, míg nem ismerte meg a levél kegyetlen, lemondó tartalmát...

Gajdosné nem rosszul jósolt. Megjött a halál virága fehér arcczal...

Fehér virágok, jácmin és fürtös akácvirágok, ártatlan lelkének kedvesei, omlottak puha szőnyegként koporsója elé.

Es a sok nép között legutolsónak, mélyen szemébe hozott sapkával, könnyeit a virág szirmára hullatva, ment lassan, halottja után, a hűség — főhadnagy.

ponyi kombináció elfogadása esetén a király inkább Apponyit bizza meg. Igaz, hogy érte sem nagyon lelkesedik; de Wekerleért még kevésbé és mindketőt inkább kényszerítéssel, mint jószántából bizza meg az ügyek vezetésével.

Legujabb Ischlből.

A mai bécsi lapokban olvasom, hogy Goluchovszki és Körber Ischlbé jönnek és hogy az ő meghívásuk a magyar válsággal van összefüggésben. Ez nyilván tévedés. Maga gróf Khuen-Héderváry kijelenti, hogy ezek között a meghívások és a magyar válság között semmiféle összefüggést nem tud képzelni. Reggel 9 órakor udvari küldönc jelent meg az Erzsébet-szállodában és levelet kézbesített gróf Khuenak. Sikertült megtudnom, hogy ez a levél nem a kabinetirodából, hanem a főudvari hivataltól jött: meghívó volt délután 5 órára udvari ebédre. A délelőtti folyamán nem lesz kihallgatás, mert ő Felső vadászatra ment és úgy rendelkezett, hogy délelőtti haza sem jön. Így valószínűvé válik, hogy a kihallgatás holnapra marad, vagy közvetlenül ebéd előtt vagy után kerül rá a sor. Az már bizonyos, hogy gróf Khuen szombaton nem lesz Budapesten, de hétfőre okvetlen otthon lesz.

Bécsi vélemény a válságról.

Egyik legelőkelőbb fővárosi lap Bécsből a következő tudósítást közli:

Módomban volt ma a magyar politikai viszonyokat illetőleg itt Bécsben több rendbeli tájékozást szerezni. Természetesen olyan helyeken, melyeket joggal lehet irányadóknak nevezni.

Héderváry gróf bukását Bécsben befjezett dolognak tartják s föltűnik nekik, hogy a gróf maga sokkal kedvezőbb véleménynyel van helyzetéről s álltól még távol áll minden lemondási szándéktól. A Szápáry—Dienes—Pap Zoltán-féle ügy az itteni körök szemében csak incidens jellegű. Ellenben homlokterben áll az ujonczozás s a nemzeti engedmények kérdése. Azzal tisztában vannak, hogy Héderváry gróf utján egyetlen szál bakához sem fognak jutni, bár hírlik, hogy a nemes gróf el van tököelve a képviselőházat az ex-lexben is föloszlalni.

Nagyon természetes, hogy a magyarországi események az egész külföldet élénken foglalkoztatják. Ma egy európai nagyhatalomnak nagykövetével folytattam magánbeszélgetést, a melynek folyamán az illető diplomata oda nyilatkozott, hogy a hadseregre vonatkozó magyar követelmények teljesítése elől józan észszel lehetetlen kitérni. Mert mindenképpen lehetetlen állapot, — majdnem szó szerint idézek, — hogy egy önálló nemzet hadserege s tehát maga a nemzet is, meg legyen fosztva a saját nyelvéhez való legelemibb jogától. A hadseregre nézve a háború az ultima ráció s ha a magyar nyelv jó arra, hogy háborúban Rajta! Rajta!-val, Utánam fiúk! Előre! s több effélével, no meg alkalomadtán a Rákóczi-indulóval lelkesítsék a magyar katonákat, akkor nem látom be — így végezte ő exczellenciája, — hogy miért legyen ugyanaz a nyelv békében alkalmatlan. Jól esik konstatació, hogy ezzel az itt reprodukált véleménynyel azonos az egész világ közvéleménye.

A szigorú objektivitáshoz képest nem hallgathatom el, hogy a bécsi intéző köröknek nagy része — természetesen kénytelenségből — szintén a mellett van, hogy engedmények tétessenek és az e nézetben levők között elég tekintélyes ama józanok száma, kik legkevésbé sem idegenkednek a magyar vezényszótlól. Egy ismert generális legutóbb azzal dicsekedett, hogy már hozott magyar nyelv-tant és szóárt. Jetzt heisst es, ungarisch lernen. Látnivaló, hogy a mumus nem olyan fekete, mint a milyennek festik.

A szabadelvű párt az udvarnál ez idő sze-

rint a legteljesebb diszgráciának örvend s csudálatosképpen — Quae mutatio rerum! — majdnem ugyanama megokolás alapján, mint a melylyel a debreczeni szabadelvű párt ismeretes határozatát megokolta. Azt mondják ugyanis, hogy a szabadelvű pártnak tudomásul kellett birni a nemzet gondolkodásáról. Miért adta ki tehát kezéből a vezető szerepet s miért nem világosította föl a dolgok valódi állásáról a mértékadó tényezőket? Ez ellen tényleg semmit sem lehet fölhozni s be kell ismerni, hogy a szabadelvű párt lankadatlanszolgálatkészsége fölfelé ezuttal visszafelé sült el s ennek a pártnak keserű gyümölcsökét termelt.

Visszatetsző volna, ha itt udvari pletykákat akarnék föltálatni. Tehát csupán annyit kívánok ideiglatni, hogy a trónörökös — forráson szavahihető híradása szerint — mélyen sajnálja az őt magyar részről ért támadásokat. Ferenc Ferdinánd királyi herczeg soha sem fog megfelekedni a magyar nemzetnek nőstülése alkalmából tanusított nemes és lovagias eljárásáról s örömmel fog ez érzelmeinek kifejezést is adni. Hogy mikor? Arra talán legjobban a camarilla rediviva tudna megfelekedni.

Humbertné ifjusága.

Ma ől össze Párisban az esküdtbíróság, hogy meghallgassa Humbertné Teréz asszonyt és ítélkezzék a bünei fölött. Tömerdek betűt róttak össze már ügyészek és ügyvédek ebben a szenzációs perben; az akták megtöltésének már egy szekeret, annyi van belőlük. De mind e sok betű nem világítja meg teljes képében azt a bonyadalmas affairet, amelyre feszült kíváncsisággal les őt világrész publikuma. Az ügyesség aktái közül hámozunk ki egy képet Humbertné multjából, amely mintegy bevezetője az ideális örökség igényének.

Humbert Frigyesné született Daurignac Teréz, tulajdonképen atyja egy fantasztikus özvegyemberként élt családjával a Toulouse melletti Bauxelles városkában, egy dűledező régi kastélyban és termelte rossz borait, amelyekért rossz árakat kapott. Leghűségesebb látogatója a háznak a végrehajtó volt, a ki a hitelezők egész ármádiájának képviselőjében minden héten — néha kétszer is hetenkint — letette a család asztalára pecsétes, írásos látogatójegyet. A tengeri gond közepette azonban Daurignac papa jókedve nem csorbult; állandóan élt benne egy remény, hogy valahol messze tengeren túl él egy nagybácsija, aki mérhetetlen gazdag és milliókat fog reá hagyni öröktől. Pozitív nem tudta, hogy ez a nagybácsi csakugyan létezik-e, de hitte, remélte; bizott az eladósodott ember vak hiedelmével a lehetetlenben. Az apának ez a fantasztikus reménye szuggerrálta a gyermekeit is, különösen pedig az okos kis Terézt, aki máris gazdagnak hitte magát. Az egész környék nem sokra becsülte a familiát, de a nagy örökségről épült mese belevette magát az emberek gondolatába s nagyon sokan szivesen hiteleztek Daurignac papának, mert ők is hittek a nyerendő milliókban.

Daurignacék szomszédai a Humbertek voltak. Humbert papa akkoriban a kerület élet-hosszigan megválasztott szenátora és Bauxelles város polgármestere volt. Fia, Frigyes, a jogot végezte. Daurignac Teréz fantáziáját annyira foglalkoztatta az örökség kérdése, hogy — állítása szerint — egy rapon meghalt egy vénséges kisasszony, a Marcotte-kastély tulajdonosnője, aki rengeteg vagyonát reá hagyta. Ezáltal Teréz gazdag partievá lett és Humbert papa, akit időközben a legfőbb ítélőszékre államügyészszé neveztek ki, vette kezei közé a bonyolult örökségi kérdés pörét. Ebben az időben végezte Daurignac Teréz és vőlegénye, Humbert Frigyes első tanulmányait az örökségi pörök eljárásában. Hiszen Teréz örökségének rendbehozása csakugyan sok nehézséggel járt, mert az agg kisasszony, a Marcotte-kastély urnője nem is halt meg, abból az egyszerű okból, mert sohasem is élt. A Marcotte-kastély és az örökség csak Teréz fantáziájában és a per aktaiban létezett. Így Tehát 1878-

ban Humbert Frigyes feleségül vett egy gazdag örökösöt és az esküvő napján a menyasszony elég ügyes volt arra, hogy a fodrászát, aki 2000 frankot adott neki kölcsön, elküldje a tartozása kiegyenlítése nélkül, sőt még a lakodalmi kocsi költségeire is kivásalt belőle pénzt.

Az 1879. és 1880. években igen szerényen élt a derék házaspár. Ebben az évben készítették elő a »nagy örökséget.« Az 1881. évben hirtelen kipattant aztán a milliós örökség híre és Humbert-papa nagy lelkesedéssel mesélte azt a barátainak és közvetítette a kölcsönöket a nagy örökségi adó kiegyenlítésére. Eredetileg az örökgyógyó egy portugál ember volt és az örökséget Lisszabonban kellett felvenni. Az első összeg, amelyre az örökséget becsülték, 20 millió frank volt. Ezzel aztán megindult a lava és a portugál embertől nemsokára Henri Robert Crawford lett — száz millió frank örökgyója.

UJDONSAGOK.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

	Személyvonat						
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V.-Velenceze >	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó >	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő >	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.30
Féliczfürdő >	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.54

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat						
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	3.—	5.34	7.20	9.53
Rontó >	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	—
V. Velenceze >	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	6.18	—	10.34

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 percig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* Szmracsányi püspök beiktatása
czimen a helybeli »Nagyvárad« f. hó 6-iki (180.) száma megbízható forrásból nyert értesülése szerint azt írja, hogy »az új nagyvárad püspök Szmracsányi Pál ünnepélyes beiktatását augusztus 24-re tűzték ki« sőt röviden a bevonulási s beiktatási programot is közli.

Ezen közléssel szemben a mi megbízható forrásunk arról értesít, hogy az ünnepélyes beiktatás napja még nincs kitűzve, sőt tekintettel arra, hogy a püspöki palotának éppen a püspök lakosztályához tartozó négy helyisége megnyezetét egészen ujtitják és e munkálatok augusztus hóban nem lesznek bevégezhetők; az ünnepélyes beiktatás augusztus hó valamely napjára nem is lesz kitűzve.

* Hü szolgálja urának. XIII. Leo első komoroyikja elhagyta a Vatikánt. Több biboros kérte, hogy ne távozzék. Am Centra megmaradt elhatározása mellett. »Nem tudám másdik gazdámot úgy szolgálni, mint az első. És még ha tudám is, akkor is szemre-bányást tennék magamnak, hogy mért nem voltam még odaadóbb a megboldogult iránt.« Centra családjával együtt Carpinetoban telepedik le.

* **XIII. Leo kortárs.** A véletlen találkozás sokszor igazán bámulatos. Néhány nap előtt halt meg Csermón egy *Szaniszlai* István nevű kovácmester 94 éves korában, aki a falu legöregebb embere volt. Az elhunyt ugyanabban az évben és hónapban született, mint b. e. XIII. Leo pápa, csak hogy 11 nappal későbbben s viszont ugyancsak abban az évben és hónapban halt meg, szintén tizenegy nappal a pápa után. Az öreg kovácmester már 29 esztendeje nem dolgozott s teljes 50 évet töltött el a kovácmesteri pályán.

* **A hamis Santos Dumont.** A párisi Mont de Piété hivatalnokai előtt — ez a párisi zálogház — egy ur jelent meg a napokban és diszkrétan a következőket adta elő: — Pillanatnyi pénzzavarban vagyok és szeretném elzálogosítani a 9. számú léghajómat.

— A léghajóját? kérdezte bámulva a hivatalnok.

— Igen. Nem ismer rám? En Santos Dumont vagyok, a híres léghajós... A léghajóm itt künn van az üzlet előtt.

Amikor a hivatalnok meg akarta nézni a léghajót, a titokzatos ur visszatartotta őt. — Bocsánat... valamit elfelejttem mondani. A léghajóm kosarában Edvárd angol király ül, aki inkognitó akar maradni. Ne kérdezze tőle a nevét és tartsa az egészet titokban. Kitérő borralalót adok önnek.

— Oh, legyen nyugodt, Santos Dumont ur! — felelte a hivatalnok, aki már érteni kezdte a dolgot. — Azonnal megkapja a pénzt, de egy kis formalitás végett el kell önnel küldőnk egy emberünket az anyaintézetbe, mert nálunk nincs elegendő pénz. Méltóztassék addig itt helyet foglalni.

Negyedóra múlva kocsin elvitték Santos Dumont urat az — örültek házába.

* **Orvos és fegyenc.** Berlinben meghalt a törvényszéki fogházorvos, egy hetven éves vagyos öreg ur, aki ötvenezer frankot hagyott jótékony célra. Mikor az örökösök végrendeletét nyilvánosságra hozták, nagy feltűnést keltett az a rendelkezés, amely kimondja, hogy egy Warner János nevű fegyencnek, akit szándékos emberölés büntette miatt tizenöt évi fegyházra ítélték és aki most már tizedik éve fogoly, a végrendelet végrehajtója tízezer frankot köteles átadni a hagyatékából. Érdekes az a körülmény, amely az elhunyt orvost arra indította, hogy Warnernek ekkora összeget hagyjon.

Még 1891-ben történt, hogy az orvos egyik közeli rokonát, aki a szomszédos községben lakott, meglátogatta. Az ut fenyves erdőn vezetett keresztül s mikor az orvos odaért, négy marczona alak támadta meg. A rablók a földre teperték és egyikük már fölemelte a kést, hogy az orvost mellbe szurja, mikor társa megragadta karját, kiragadta kezéből a gyilkos szerszámot és hörgő hangon szólt:

— Ezt az embert ne bántásotok!

A rablók meglepődve néztek az orvos megmentőjére, aki társaival mitsem törődve nyugodtan kérdezte a remegő utastól:

— Nemde, uram, ön a berlini törvényszéki orvos?

— Az vagyok.

— Nos, doktor ur, ön nem ismer engemet?

— De igen. Warner János.

— Az vagyok uram. Két évvel ezelőtt, amikor a rabkórházban súlyos betegen fektettem, ön mentette meg az életemet, ma pedig én ezt a tartozásomat leróttam. Doktor ur nyugodtan távozhatik, nem bántja ezentul senki.

Az orvost ez a hála annyira meghatotta, hogy a veszedelmes gonosztevőnek, aki pár nappal később emberölés miatt ismét fogságba

került, 10.000 frankot hagyományozott. A rokonok a végrendelet ezen részét megtámadták, de eredmény nélkül, mert a bíróság kimondta, hogy a végrendelet érvényes, miután kétségtelen, hogy az orvos teljesen ép elmével fogalmazta meg.

* **Mennyibe kerül a vesztegetési ügy az országnak?** Ingyen tudvalevően manapság már semmitsem adnak, még a halál is pénzbe kerül és természetesen nem csinálódik költségek nélkül a vesztegetési botrány ügyében kiküldött parlamenti-bizottság vizsgálata sem. A bizottsági tagok ugyan nem kapnak napidíjat fáradságos és naponkint a késő éjszakába belenyúló munkájukért, de van azért más kiadás elég. Ime itt részletezzük őket: Maga a világitás napról-napra 150 koronába kerül. A bizottság tudvalevően a delegációs teremben ülészik, ez a terem valamint a hozzátartozó folyosó ragyogó fényárban uszik, gyönyörű a kivilágítása a terem egész környékének is. A szomszédságában vannak a miniszteri és a miniszterelnöki termek, vakító fényben égnek. Ki van világítva a diszlepcsőház, melynek ragyogása misztikusan sugárzik be a háttérben öblösödő kupola csarnok sejtelmes homályába. Az oszlopok hosszú árnyai kísértetiesen nyulnak a mélyébe és ezek a háttérnek a szinpadias szcenériájára festői hatást kelt. Nos ez a világitás maga is a bizottsági ülésnek tartamára 1000 koronánál többet emészt föl. Csak a nagy tételeket vesszük, midőn ezután a gyorsíróknak költségeire térünk rá. A gyorsírók eme rendkívüli munkájukért természetesen szintén külön honoráriumban részesülnek. Elvégre ez a rendkívüli munka sokkal nagyobb és fárasztóbb, mint amit rendszeren végezni szoktak. A képviselőház ülésének körülmények között három vagy negyedfél órahosszat is tart, míg ezek az ülések hat órahosszat. Napidíj jár a gépirókisasszonyoknak is. A gyorsírók minden öt percnyi gyorsírói jegyzés után kijönnek a delegációs teremről és nekik diktálják le azt, amit odabenn gyorsírással lejegyeztek. Tekintettel az óriási munkára, amivel ez jár, a gépirókisasszonyok rendszer létszámát meg kellett szaporítani. Ezeknek természetesen szintén díjazás jár, még pedig nagyobb a rendszerénél. A gyorsíródára van bízva az *újságoknak kiszolgálása is*. A lapok tudósítói a gyorsíródától kapják meg a feljegyzéseiket. Ez a feladat az önmagában is nagy munkával terhelt gyorsíródát persze még jobban megterheli s bárha ami a lapok kiszolgálását illeti, az sok panaszra. Sőt valószínűsége kisebb szerű felháborodási zendülésekre ad okot, azért el kell ismerni, hogy maguk a gyorsírók és a melléjük rendelt gépirókisasszonyok imponáló munkát végeznek. Dehát ez természetes, imponáló pénzüsségeket is emészt föl és ezek után mi denki hozzá vehetően elképzelhető, hogy a Szápáry László rosszul elcsúszott vesztegetése temérdek pénzbe kerül az országnak. Itt említjük fel, hogy a *lapoknak* is ugyancsak sok pénzükbe kerül ez a vesztegetési affér. Az óriási tudósítás megszerkesztésén minden újságtól egész külön kis redakció működik s a szerkesztőségek kiadóhivatalai most mindennap tekintélyes költségzámolat kénytelenek beváltani az újságírók kész kiadásaiért és költségeiért. Az óriási tudósítások miatt a lapok nagyobb terjedelemben is kénytelenek megjelenni — a papírost, a szedést persze szintén nem adják ingyen. Látnivaló, hogy mindenkinek pénzébe kerül ez az affér, az országnak, a lapoknak, másnak is. Nem keresett ezen az afféron más, csak *Dienes Márton* meg vesztegető ügynöktársai. Nos és még valaki keres rajta: a *képviselőház vendéglőse*, aki mindennap gazdag büffét állít föl a delegációs terem előtt s bizony ez a büffé minden ülés végével úgy ki van fosztva, mintha valami ellenséges hadjárat pusztított volna ott.

x **Uj üzlet.** Felhívjuk olvasóink figyelmét *Waldmann Mór* üveg-, porcellán- és lámparaktár, valamint *villamos felszerelési vállalatának* lapunk mai számában megjelent hirdetésére.

x **Értesítés.** Tekintve, hogy a szülőknek mily óriási kiadásai vannak a gyermekeknek az iskolai évre szükséges felszerelések és szí-

nes ruhák beszerzésével, így tehát, ha jó árú akarnak olcsón beszerezni, forduljanak az *„Amerikai Aruházhoz“*, hol önök is, mint legjobb ismerőseik meglepetve fogják tapasztalni, hogy mindent a legjobban lehet beszerezni valóban olcsó árért. 260.

x Felhívjuk olvasóink becses figyelmét **Kecskeméty István** (Lukács György-utca sarok), jóhírnévűnek örvendő vendéglőjére, mely jó konyhájaért, és tisztán kezelt italaiért és előzékeny, pontos kiszolgálásáért minden tekintetben elismerést érdemel.

x A n. é. közönség szives figyelmébe ajánljuk **Fülöp István** jóhírnévűnek örvendő vendéglőjét és szállodáját, ugyszintén a mai kor igényei szerint átalakított kerthelyiségét, mely az indóház mellett van. Jó és izletes ételieit, tisztán kezelt boraiért, ugyszintén pontos és előzékeny kiszolgálásáért minden oldalról elismerést érdemelt ki. Továbbá különös gondot fordít szállodájára, melynek szobáit egészen újonnan restauráltatta, a szobaárakat pedig tetemesen leszállította, hogy ez által is tanubizonyosságot adjon üzletének szoliditására. Kerthelyiségében naponta egy jól szervezett cigánybanda szórakoztatja a m. t. vendégeket. 134.

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a *Nagyvárad* Műszaki Villamos Vállalatól (Nagyvárad takarékpénztár-épület) költségtérítést kér, mely a *legalaposabban és teljesen díjmentesen* állítatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

TANUGY.

A női kereskedelmi tanfolyam újraszervezése.

Mint hogy a nők, a pályaválasztás alkalmával a női kereskedelmi tanfolyamot — a társadalom újabb alakulásánál fogva — méltó figyelemben részesítik, nemcsak azért, mert egy évi tanulás után kenyérkeresetet biztosít, hanem azért is, mert hallgatóit olyan gyakorlati tudományokkal látja el, minőket manapság egy nő, egy háziasszony sem nélkülözhet; kötelességemnek tartom a mélyen tisztelt közönséget arról értesíteni, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi Miniszter ur a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur hozzájárulásával 51.514. számú rendeletével megengedte, hogy Nagyváradon a női kereskedelmi tanfolyam az 1903—4. tanévre a községi polgári leányiskolával kapcsolatban újra szerveztessék.

Jelentkezéseket már folyó hó 30. és 31-én elfogad és felvilágosításokat szívesen ad (saját lakásán, Szaniszló-utca 30.)

Uzv. *Rechné-Bauer Zsófia*, igazgatónő.

Igazságszolgáltatás.

Ha... Ez év július havában B. A. magánhivatalnok egyik Andrassy-uti kávéházban pipuett játszott D. S. üzletvezetővel. A magánhivatalnok 2 forintot nyert, de az üzletvezetőnek nem volt pénze és így a partnere egyelőre kénytelen volt megelégedni D. igéretével, aki becsületszóra kijelentette, hogy másnap délig megfizeti a kártyavesztését. Minthogy pedig az üzletvezető ezt az ígéretet nem tartotta meg, B. a következő nyílt levelet intézte hozzá:

— Ha a becsületbeli adósságát egy órán belül meg nem fizeti, akkor ön hitvány gazember.

Ez a levél már csak azért is kellemetlenül érintette az üzletvezetőt, mert ő délben csakugyan elküldte partnerének a két forintot és délután egy órakor az már meg is kapta. Becsületsértés miatt följelentette a magánhivatalnokot, akit tegnap vont felelősségre dr. Farkas Gyula járásbíró.

A vádlott beismerte, hogy a levelet ő írta, azzal nem bántotta meg az üzletvezetőt, mert a

levél csak akkor lett volna sértő D.-re, ha egy órán belül nem fizet. Minthogy fizetett, a bíróság előtt kijelenti, hogy D.-t tökéletesen gentlemannek tartja és ezután is szívesen fog vele „hözöm”-ra játszani pique-t. A panaszos megelégedett ezzel a nyilatkozattal, mire a bíró a további eljárást megszüntette.

IRODALOM.

A consul. Napoleonban már fiatalon benne volt a császár s szegényen, a katonai iskola padjai között egészen az, a mi a trónon. Mikor consullá választatik, egyszerre maga rendezi be az egész államot. Mindjárt Marengo után rendezti a francia egyház állapotát úgy, hogy tulajdonképpen az a helyzet jön létre, a melyet a galliak egyház szabadságainak előharcosai a XVII. században követeltek. A püspökök kinevezése dolgában a consul lépett a régi királyok örökébe. Minden püspöknek le kellett mondani, de Bonaparte részben közülök nevezte ki az újakat. A külső és belső béke tiszteletére aztán 1802. husvétjén nagy Tedeum volt a Notre Dameban, melyen csak a tábornokok nem akartak megjelenni, míg a consul meg nem parancsolta s Delmas tábornok azt mondta este: »A consulkak szép mulatság volt, csak az az egy millió ember hiányzott belőle, a ki megölette magát, hogy ilyesmi többé ne legyen.«

A consul lassan és óvatosan hidalta át a köztársaság és monarchia közötti űrt. Citoyen volt, polgári ruhában járt s arra volt büszke, hogy az Akadémia tagja. De Marengo után már urnak lép fel, udvart tart a Tuileriákban, megszorítja a hírlapok számát és a megmaradtakra behozza a cenzurát. Az Akadémiának társadalomtudományi osztályát feloszlatta s a neki nem tetsző írókat, mint madame del Staëlt, kitiltotta az országból. Így veti árnyékát előre a későbbi császár.

Napoleonról, a consulkáról szól a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 191. füzeté.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár ki egyúttal a tet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbörkötésben 16 korona; füzeteként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Ulloi-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

A parlamenti bizottság mai tárgyalása.

— Éjjeli táviratunk. —

Budapest, augusztus 6.

A mai tárgyalás folyamán *Hegyi* Jenő hírlapíró, a ki *Dienes*t Berlinbe kísérte, elmondja, hogy egész éjjel nem aludt, mert attól tartott, hogy *Dienes* elveszi tőle a reá bízott összeget. Elmondja, hogy az uton beszélgettek a vesztegetésről, többek közt *Papp* Zoltán és *Sándor* Pál esetéről.

Polonyi Géza azt kérde *Hegyi* Jenőtől; mondta *Szapáry* neki azt, hogy ne féljen, a neve ugysem fog nyilvánosságra kerülni?

Hegyi Jenő: mondta s ha én tudom, hogy *Szapáry* lemond, semmi kép sem kísérttem volna el *Dienes*t.

Berlini tartózkodásukról elmondja *Hegyi*, hogy *Dienes* telefonon értesült üldöztetéséről és *Szapáry* vallomásáról. Három órakor aztán *Dienes* eltűnt *Berlinből*, de előzetesen hajójegyet váltott *New-Yorkba*.

Erdekesek *Pázmány* Dénes kijelentései, melyek szerint *Szapáry* László gróf még jóval a megvesztegetések előtt emlegette, hogy szándéka az obstrukció le-

szerelése, de a módot nem említette. Majd később a kaszinóban említette *Szapáry*, hogy a miniszterelnök nem hajlandó az ő propozícióiba belemenni. Később a lakásán meg úgy nyilatkozott, hogy nemcsak nem megy bele a miniszterelnök a tervekbe, de megtiltja azok megkísértését.

Ivánka Oszkár kérdezi, nincs-e érdekében *Pázmány*nak a miniszterelnököt megvédeni?

Pázmány: Nincs, hiszen ellenzéki vagyok. *Marmorstein* ügynök állítja, hogy *Dienes* elmondta neki, hogy a következők megvesztegetése van tervbe véve: *Papp* Zoltán, *Nessi* Pál, *Lengyel* Zoltán, *Benede*k János, *Barabás* Béla és *Hentaller* Lajos, meg két függetlenségi ujság.

Szünet után a szociálistákat hallgatták ki. *Volfner*, *Bokányi* és *Barabás* Aron voltak közülök a mai tanuk, kiknek kihallgatása után az ülés véget ért.

000 REGÉNY CSARNOK. 000
000 000

Sorsjáték.

Regény.

Irta: Stella (Szóke Berta.)

49.

Márta neki feszítette öklét a férfi mellének s olyat taszított rajta, hogy az megtántorodott és elbocsájtotta, de csak egy pillanatra, a másik perczen ismét mellette volt, megfogta a karját. A leány azonban olyan egészséges pont csattantott az arcára, hogy szinte égett a tenyere utána.

— Nyomorult — mondta megvetően — azt hiszi, mert magam keresem a kenyeremet, úgy közeledhetik hozzám, mint . . .

— De *Márta* — szakította félbe — legyen esze, én nem akartam magat megbántani, de . . .

— Nem, talán megtisztelésnek vegyem gyalázatos viselkedését? Hanem majd elmondom ő nagyságának, micsoda emberrel bocsájt el engem . . . azt hiszi, nincs, aki megvédjen tolokodásától, Kapocs nincs a világ végén s apám gentleman, aki . . .

— Az égre kérem hallgasson, itt vannak. A gyermekek csakugyan előjöttek s aggodva kérdezősködtek a kisasszony hogyléte felől. Egészen ki volt kelve magából.

— Megyünk haza — mondá nekik — rosszul érzem magam.

— Az uzsonnát sem esszük meg? — aggodott a legkisebb, vágyó tekintet vettve a szo balány karján levő kosárra.

— De igen — nyugtatta meg a nevelő nő — ide telepszünk mindnyájan, a jó turós kéllest csak nem visszük haza.

A leánykák szót fogadtak, szépen elhelyezkedtek a gyepre s türelmesen várták, amíg rájuk került a sor. *Márta* Seilert is megkínálta, aztán a gyermekeknek osztott, kik jóízűen majsolták a süteményt, füstölt kolbászt, gyümölcsöt. Ő maga nem evett, annyira izgatott volt, úgy felháborodott kísérője tolokodásán, hogy egy falatot nem lett volna képes lenyelni. Szótlanul ült helyén s türelmetlenül várta a hazatérés idejét. Hogy mit fog tenni, még nem tudta, de hogy a dolgot nem hagyja annyiban, azt elhatározta.

— Kisasszony kérem, — kezdte uzsonna végeztével *Margitka* — nem folytathatnók utunkat? Oly szép az idő s annyira szeretnék győpárt szedni.

— Igen szívesen tenném gyermekem, de nincs erőm menni, az előbb is rosszul éreztem magam. Majd máskor is jövünk mi még ide.

— Mi Hancsával fölmehetnénk, a kisasszony meg itt marad *Stefán* bácsival.

— Nem lelkem — mondta határozottan

— haza megyünk. Majd legközelebb, vagy ha még kedvük volna maradni, itt vagy lejjebb azon a szép tisztáson játszhatunk egy kicsit.

A gyermekek szomorúan adták meg magukat s elfogadták a kárpótlást. Lementek a nevezett tisztásra hol vígan kergetőztek s nagyokat kacagtak, ha valamelyik elfogta a gyorsan fáradó kisasszonyt. *Seiler* a leánykák kérése darsára nem vett részt a mulatságon, egy fához támaszkodva nézte a kedves képet.

Jó későre járt az idő, mikor hazafelé vették utjakat, a leánykák gyakran előre futottak, hol egy szép pillangót fo va el, hol egy-egy ritka virágot szakaszva. *Márta* reszketett ilyenkor.

— *Márta* ne haragudjék, az *Égre* kérem, — szólalt meg esdőleg a férfi — lássa én nem akartam magát megsérteni.

— Nem-e, — fakadt ki a leány — talán megtisztelésnek vegyem aljas eljárását? Mit gondolt rólam? Ha apám mellettem van, ha tudja, hogy szüleim megvédenek a olakodásától, bizonyára nem mer ily módon közeledni hozzám. És annál inkább meg nem bocsájtható, hogy visszaél védtelen leány helyzetével. De majd beszélék ő nagyságával, vagy *On* vagy én, együtt nem leszünk egy pillanattig sem.

— *Márta* az Isten szerelmére csak ezt ne tegye — esdett *Seiler*, miközben arcán ijedség látszott.

— Ki engedi meg *On*nek, hogy *Mártának* szólítson, kikérem magamnak az efféle bizalmaskodást.

— Jól van hát kisasszony, de ugy-e nem szól a nénémnek, nem zudítja a fejemre az egész familiát? Istenem bármi bűnhődést, vezeklés elviselek szívesen, csak a családi tanácsot ne lássam együtt s ne fölöttem tartson az itéletet.

Márta hajthatatlan maradt, vagy *Seiler*, vagy ő, eltökélt szándéka volt mindent elmondani főnökönjének, kicsit furcsa lesz esetleg most haza menni két hóval a vizsga előtt, de mindegy, nem bánja. A férfi minden ékeszölését felhasználta, nem ért semmit.

— Tudja mit — mondta egy fordulónál eléje állva — három nap mulva elutazom, ha hallgat a doloról.

— Ha biztos volnék ebben!

— Becsületszavamra fogadom s jegyezze meg, becsületem szent előttem, bármennyi rosszat beszélnek is ifjuságomban elkövetett dolgoaról, adott szavamat mindig beváltom ezt még ellenségem sem tagadhatja.

— Jól van, nem bánom, de tudja meg, ha három nap mulva itt lesz még, mindent elmondok ő nagyságának.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Készülődés a pápakoronázásra.

Róma, aug. 7. (Saj. tud. távir.) A Szent Péter templom diszítését befejezték. Az előkelőségeknek és az államok követeinek emelvényeket állítottak.

Héderváry a királynál.

Ischl, aug. 7. (Saj. tud. táv.) O Fel-sége délelőtt vadászott. *Héderváry*t fél kettőkor kihallgatáson fogadja.

Ischl, aug. 7. (Saj. tud. táv.) Miniszterelnök délutánra udvari ebédre meghívást kapott. Este visszautazik Budapestre.

Ischl, augusztus 7. (Saj. tud. táv.) Megczáfolják, mintha *Goluchovszky* ide-érkezése összefüggésben lenne *Khuen-Héderváry* itt időzésével.

A judáspénz.

Budapest, aug. 7. (Saj. tud. távir.) *Szapáry* László gróf intézkedett, hogy

Dienes Mártonné nyugta ellenében kézhez kaphassa azt a 21.000 koronát, amit Hegyi Jenő visszahozott.

A v a l s á g.

Budapest, aug. 7. (Saját tud. táv.) A Magyarország értesülése szerint kétségtelen, hogy **Héderváry** a képviselőház ex-lexben való feloszlását ajánlta a királynak. A miniszterelnök ez elhatározása már a szabadelvű pártban is ellentmondást keltett, a király pedig határozottan visszautasította. Erre aztán **Khuen-Héderváry** beadta a kabinet lemondását. Hírlik, hogy a kabinetválságot hétfőn bejelenti a képviselőházban a miniszterelnök.

Bécs, augusztus 7. (Saját tud. távir.) Az egy óra hosszát tartó kihallgatáson **Khuen-Héderváry** feltárta a parlament helyzetét a király előtt, s egyedüli kibontakozásnak a Ház feloszlását ajánlotta. O felsége ezt nem akceptálta, s határozott válasz nélkül bocsátotta el a miniszterelnököt, a ki ezután hivatalos volt az udvari ebédre s csak az éjjel utazik vissza Budapestre.

Budapest, aug. 7. (Saj. tud. táv.) **Khuen-Héderváry** holnap közli a királyi kihallgatás eredményét miniszter társaival, a ezután határoz a kabinet a közvetlen tennivalók fölött.

A brüsszeli cukregyezmény.

London, augusztus 7. Az alsóház a brüsszeli cukregyezményre vonatkozó törvényjavaslatot harmadik olvasásában 119 szavazattal 57 ellenében elfogadta. (M. T. I.)

A forrongó Balkán.

Sztambul, augusztus 6. A Jildizkioszkban nagy a nyugtalanság, mert a mohammedán lakosság sok helyütt igen izgatott a bandák üzemelése következtében s megtorlásra készül, aminek elkerülése nagyfontosságú a portára nézve. Tevfik basa külügyminiszter írásban közölte a magyar-osztrák és orosz nagykövettel, hogy a porta minő intézkedésekre határozta el magát és melyeket kezdtek már megvalósítani.

Tüntetések.

Loirent, aug. 7. Tegnap este újból nagyobb csoportosulások voltak és verekedések fordultak elő. Ejjeli 11 óra körül szétoszlottak a tüntetők, anélkül, hogy jelentősebb zavaró esemény fordult volna elő. (M. T. I.)

A Humbert-pör tárgyalása.

Páris, augusztus 7. A **Matin** a Humbert család ellen folyó per vizsgálati iratcsomójából **Flourens** volt külügyminiszter és jelenleg naczionalista képviselőnek **Humbertné**hez intézett több levelét közli. Ezen 1892-től 96-ig keltezett levelek egyikében **Flourens Humbertné**re kéri, hogy segítse választókerületének jégkárral sújtott községeit, támogassa az ő általa választási célokra tervezett lap alapítását, továbbá kölcsönt kér tőle, melylyel megmentse magát a tönktől stb. Más levelekben segítségét igéri **Flourensnek** az 1895-ben a **Libre Parole** által kezdeményezett **Humbertné** ellen irányuló sajtóhajsza elhallgattatására, vagy azt, hogy segítségére lesz az igazságügyi

palotában. A **Matin** megjegyzi, hogy a per iratai számos ilyen papírt tartalmaznak, amelyek még valószínűleg azon fegyverek, a melyekkel **Humbertné** élni akar. (M. T. I.)

Harczó sztrájkolók.

Lorient, aug. 7. A kikötői munkások szövetkezetei követelik **Foucard** ügyész eltávolítását, továbbá azt, hogy a katonák utcái tünemények alkalmával a laktanyákat el ne hagyassák és előzetes felszólítás nélkül ne járassanak el a néptömeg ellen. A múlt éjjel előfordult rendzavarások közben több csendőrt és munkást megsebesítettek. Az a hír, hogy két személy belehalt sebébe, nem felel meg a valóságnak. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Az istállótrágya conserválása. Istállótrágya és istállótrágya között óriási különbségek vannak s így nemcsak kvantitatív itélendő meg a trágyázás mérvé, hanem minőségileg is. A jól kezelt istállótrágya értéke sokkal nagyobb, hatása mégha csekélyebb mennyiségben alkalmaztatik is, jóval szembeállóbb, mint a rosszul kezelté. A helytelen trágyakezelés különösen a trágya nitrogéntartalmát csökkenti igen jelentékeny mértékben; ugyanis ha a trágya a telepen ki van téve a levegő behatásának, nincs gondoskodva arról, hogy a levegő hozzájárulása megakadályoztassék s lehetőleg mintegy légmentesen kezeljessék, a tipratás, öntözés által, akkor a trágya nitrogéntartalma ammóniak alakjában elpárolog s a trágya értékéből s így hatásából is sokat fog veszíteni.

Azt, hogy a trágyatelepen egyáltalán semmiféle tápanyag veszendőbe ne menjen, még a legokosabb trágyakezelés által sem érhetjük el, de ezen veszteség oly csekély, hogy számba sem jöhet. A rendszeres öntözés hatása semmivel sem pótolható, de az mindent pótol s még a tipratást is nélkülözhetővé teszi, mert a trágya a nedvesség folytán nehezebb lesz s kellőképpen összeülepedik s a nedvesség befolyása és hatása alatt a bomlási és korhadási processusok benne jobban végbemehetnek.

Mindazonáltal, mint mondtam, még a legjobban kezelt trágya is mutat veszteséget s ennek elkerülése szempontjából a trágyaconserváló szerek alkalmazása soha sem lenne elmulasztandó, a melyek között legelső sorban mint könnyen kezelhető és leghatásosabb anyag a szuperfoszfátgipsz említhető fel, amely nemcsak hogy a szabad elillanó nitrogént képes megkötni, de egyszersmind a trágya értékét is nagy mértékben képes emelni. Vannak trágyaconserváló szerek igen nagy számban, de vagy nehezen kezelhetők, vagy alkalmazásuk által csak egyik cél érhető el, míg ennek hatása kettős. A szuperfoszfátgipsz szuperfoszfát és gipsz keverékből áll, a mely külön-külön beszerezve, a gazda által is keverhető és így sokkal jutányosabb is.

Értéktőzsde

Budapest, aug. 7.	
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. aug. 7-én.

Magyar aranyjáradék 4	120.20
Magyar koronajáradék	90.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2 %	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2 %	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4 %	98.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentesítési kötvény	99.25
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	201.50
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.50
Osztrák járadék papirban	100.10
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	100.75
Osztrák államsorsjegyek	154.75
Osztrák magyar bank részvény	15.85
Magyar hitelbankrészvény	731.50
Osztrák hitelintézet részvény	668.—
Páti vista	95.17
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	117.40
Londoni vista	289.32
20 márkás arany	28.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

8461—1903. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nváradai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Bihar-megyei Takarékpénztár és a Nagyváradai Takarékpénztár **Dr. Imrik Gusztáv** ügyvéd mint **Szántó Sándorné** gondnoka nváradai lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a nváradai 2187. sz. betétben A + 1. sor. 1024. hrsz. a. foglalt ingatlanra 14204/902. tkvi végzéssel elrendelt és a 20577/902. tkvi végzéssel a nváradai takarékpénztár érdekében is megtartatni rendelt végrehajtási árverés foganatosítására újabb határidőül 1903. augusztus 29. napjának délelőtti 9 óráját a nváradai kir. tszék árverelő helyiségébe Nagyváradon kitűzte.

Kikiáltási ár 2400 korona, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén ezen áron alul is elfog adadni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tszék mint telekkönyvi hatóságnál és a rendőrkapitányi hivatalnál tekinthetők meg.

Nagyváradon, 1903. július 21-én. A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál.

Hraball,

kir. tszéki albiró.

371.

Gazdák figyelmébe!

Tavotta-kenőcs, gépolaj és olive-olaj, restitucio fluid, szerszám zsír és szerszám lakk, padló-fénymáz.

Mindennemü gazdasági és házi czikkek. Mindennemü ásvány- és gyógyvizek.

Világhírű vásártelki mórso.

Francia és magyar pezsgők; különleges csemege-borokon kívül ajánlom saját termésű boromat literenként a 60 fillér, 50 literen felül 44 fillér.

Naponta friss gyümölcs.

Kugler Gerbeaud összes gyártmányainak egyedüli raktára.

Kádár János,

Bémer-tér.

Kecskeméty István

étterme és sörcsarnoka,
Nagyvárad, Lukács György-utca sarkán.

Naponta frissen csapolt *márcziusi sör*.

315 Saját termésű, tisztán kezelt

HEGYI BORO K.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák

étlap szerint vagy megállapított árak mellett
elfogadtatnak.

ABONNENSEK

elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a *vidéki utazó kö-
zönség* szíves figyelmét felhívni, hogy

vendég-szobáimat

ujjonnan berendeztem és tisztántartására
különös gondot fordítok, ugyszintén

— szállóhely —

olcsó ár mellett szíves rendelkezésre áll

812

A

„Nagyvárad-i hitelbank részvénytársaság“

működését Kossuth Lajos-utca 10.
sz. a. megkezdte.

Üzletköre :

Betétek kamatozás végetti elfogadása
könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi
után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítolása.

Előlegek értékpapírokra és áru-
készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra
és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

**Szelvények és kisorsolt érték-
papírok** beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u.
3—5-ig.

Az Igazgatóság.

A várad-velencei volt Weinberger
féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad-i Takaré-
pénztárnál. 807.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Waldmann Mór

üveg-, porcellán- és lámpa-raktára, villamos felszerelési vállalata
Nagyvárad, Szt. László-tér (Fekete-sas épületében).

Nagy választékban és izléses kivitelben kaphatók: *petroleum-,
villam- és gáz-esillárok; étkező-, ivó-, mosdó-, kávé- és
teás-készletek; china- és alpacca-ezüst disztárgyak;* leg-
jobb minőségű *evő-eszközök; majolika, teracotta és angol
fayence-árúk;* angol és francia *nipppek; tükrök, fém- és
bronz-árúk;* izléses, modern *arczképrámák és képkeretek.*

Petroleum-lámpák és égők műhelyben javíttatnak és villamosra átalakíttatnak.
Villamos- és gáz-berendezésekről költségvetéssel és rajzokkal díjmen-
tesen szolgálok. 844

Szigoruan szabott árak és pontos kiszolgálás.

Egyedüli szakszerű világítási üzlet és javító-műhely.

Kizárólag Dittmar R.-féle lámpák raktára.

Villamos- és gázvilágítás-berendezési vállalat.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint
egyeb butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

Hirdetés.

A Nagyvárad-i Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

működését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasz-
tási illeték fizetése nélkül — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon *egész
napon át*, vasárnap és ünnepnapokon
pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a
«Nagyvárad-i Hitelbank r. t.» üzleti helyi-
ségében *Kossuth Lajos-utca* (Sándor
Samu-ház.)

859.

Az igazgatóság.

A fürdő- és nyaralási idény al-
kalmából a t. közönség figyelmét
felhívjuk

tűz és betörés mentes letéti pénztárunkra,

melyben külön-külön álló és köz-
vetlenül zárható fiókok állanak
előnyös feltételek mellett a bérelni
kívánók rendelkezésére.

839

Nagyvárad-i Takarékpénztár,
részvénytársaság.

H Á S Z M A N Ó

kézmű és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Fő-üzlet: Zöldfa-u. elején. Fiók-üzlet: AMERIKAI ÁRUHÁZ Fő-u.

Az iskola évre

fiu és leánykák részére szükséges összes fehérne-
müek, színes ruhák, harisnyák és minden más czik-
kek bármely intézet előírása szerint beszerezhetők.

Ugyszintén minden rőfös árukban a már ismert nagy raktár.

Azt pedig mindenki elismeri, hogy oly olcsó árban mint nálam,
nem lehet árut beszerezni.

260